

สารบัญ

หน้า

กิตติกรรมประกาศ	๗.
บทคัดย่อภาษาไทย	๘ - ๙
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	๙ - ๑๐
บทที่ 1 บทนำ	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ในการวิจัย	4
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	4
ขอบเขตของการศึกษาวิจัย	8
วิธีการค้นคว้าและดำเนินการวิจัย	9
สถานที่ที่ใช้ในการวิจัย	10
บทที่ 2 พิธีกรรมและประเพณีศพ	11
แนวคิดเกี่ยวกับศาสนา พิธีกรรม และพิธีศพ	11
1. ความสัมพันธ์ของศาสนาและพิธีกรรม	11
2. ความหมายและความสำคัญของพิธีกรรม	15
3. ความสำคัญของพิธีกรรม	18
4. ประเภทของพิธีกรรม	19
ประเพณี พิธีกรรมการทำศพ	20
1. ความสำคัญของพิธีศพ	21
2. พิธีศพในสังคมไทย	22
3. พิธีศพในล้านนา	26
บทที่ 3 การศึกษาวิเคราะห์วรรณกรรมที่ใช้ในพิธีศพ	36
ความหมายของวรรณกรรมท้องถิ่น	36

วรรณกรรมที่นำมาใช้เทศน์ในพิธีศพแบบล้านนา	37
1. กลุ่มวรรณกรรมประเภทอนิสงส์	38
ความหมายของวรรณกรรมประเภทอนิสงส์	38
ประเภทของวรรณกรรมอนิสงส์	38
ลักษณะรูปแบบและเนื้อหาของวรรณกรรมประเภทอนิสงส์	39
1. ภาษาที่ใช้ในวรรณกรรมอนิสงส์ล้านนา	39
2. เนื้อหาของวรรณกรรมอนิสงส์ ที่ใช้ในพิธีศพ	40
1. อนิสงส์ลำคาบ	42
2. อนิสงส์หน้าศพ	47
3. อนิสงส์ผ้าบังสุกุล	48
4. อนิสงส์คนตาย	51
5. อนิสงส์เผาศพ	52
6. อนิสงส์สัพพทาน	55
จุดร่วมของเนื้อหาของวรรณกรรมอนิสงส์ที่	
ใช้เทศน์ในพิธีศพแบบล้านนา	58
แนวคิดของคนล้านนาผ่านวรรณกรรมอนิสงส์	59
2. กลุ่มวรรณกรรมประเภทวรรณกรรมคำสอน	62
ความหมายของวรรณกรรมคำสอน	62
วรรณกรรมคำสอนที่ใช้ในพิธีศพแบบล้านนา	63
รูปแบบและเนื้อหาของวรรณกรรมคำสอน	64
1. มัลลยโปรด	65
2. มหามูลนิพพานสูตรและนิพพานสูตร	67
3. มหาวิบาก	73
4. มาตาปิตุ	77
5. เปตพลี	80
6. กรรมวิบาก	82
7. เทวทูตทั้ง 5	84
ข้อสรุปจากวรรณกรรมคำสอนที่ใช้ในพิธีศพล้านนา	85
ความนิยมในการใช้วรรณกรรมประเภทอนิสงส์และวรรณกรรมคำสอน	
ในประเพณีศพ	87

3. วรรณกรรมที่นำมาใช้ตามความนิยมของยุคสมัย	89
ลักษณะและสาเหตุของการนำวรรณกรรมมาใช้	89
เนื้อหาและความสำคัญของวรรณกรรม	90
1. คำานานพระแก้วคอนเ้า	90
2. เวสสันดรชาดก	91
3. การปาฐกถาธรรม	93
ความเปลี่ยนแปลงของวรรณกรรมที่ใช้ในพิธีศพแบบล้านนา	94
บทที่ 4 การใช้และบทบาทหน้าที่ของวรรณกรรมในพิธีศพล้านนา	97
ความสำคัญของวรรณกรรมที่ใช้ในพิธีศพ	97
การกำหนดใช้วรรณกรรมในพิธีศพ	98
กลุ่มบุคคลที่เป็นผู้กำหนดในการนำวรรณกรรมมาใช้	98
ความเชื่อที่มีต่อวรรณกรรมที่ใช้ในพิธีศพแบบล้านนา	99
1. ความต้องการของเจ้าภาพ	101
2. พื้นที่และเวลา	102
บทบาทหน้าที่ของวรรณกรรมในพิธีศพแบบล้านนา	103
1. ประเภท รูปแบบ และเนื้อหาของวรรณกรรมในแง่ของการสื่อสาร	105
2. เวลาและสถานที่	108
3. ผู้ส่งสาร ผู้รับสาร และผู้ถูกกล่าวถึง	114
4. วัตถุประสงค์และช่องทางในการสื่อสารการสื่อสาร	120
5. บรรทัดฐานในการปฏิสัมพันธ์	124
6. บรรทัดฐานในการตีความ	125
คุณค่าและบทบาทหน้าที่ของวรรณกรรมในพิธีศพแบบล้านนา	127
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	130
บทสรุป	130
ข้อเสนอแนะ	134

บรรณานุกรม	135
ภาคผนวก	139
ภาคผนวก ก มหามุณิพพานสูตร.....	139
ภาคผนวก ข มหาวิบาก	149
ภาคผนวก ค มัตถ์โปรด	155
ประวัติผู้เขียน	167

สารบัญภาพ

	หน้า
1. แนวกรอบศพ หรือ แนวควบ ใช้ไม้ไผ่สานกรอบศพไว้ระหว่างหามศพไปป่าช้า	29
2. ปราสาทหลังกลาย หรือ หลังก่าย	29
3. ปราสาทยอดเดี่ยว	30
4. ปราสาทจตุรมุข	30
5-6. ปราสาทศพ นกหัสดีลิงค์ ใช้ในการแห่พระศพพระชั้นผู้ใหญ่หรือเจ้านายชั้นสูง	30
7. บรรยากาศก่อนที่พระสงฆ์จะเริ่มทำการเทศน์บนบ้านของเจ้าภาพในพิธีศพ	102
8. แหกผู้มาร่วมพิธีศพ กำลังนั่งฟังการแสดงพระธรรมเทศนาภายในบริเวณวัด	103
9. พระสงฆ์กำลังแสดงพระธรรมเทศนาจากคัมภีร์ใบลานบนบ้าน ของเจ้าภาพในพิธีศพ	106
10. การตั้งโลงศพบนบ้านของผู้ตาย	109
11. เหาศพลงนอนไม้ บริเวณหน้าเรือนผู้ตาย	110
12. การตั้งศพไว้ในบริเวณวัด	111
13. ผู้มาร่วมพิธีศพนั่งรอเวลาพระสงฆ์แสดงพระธรรมเทศนา	112
14. สามเณรกำลังแสดงพระธรรมเทศนาเรื่อง มหาชาติ กัณฑ์มัทรี ในพิธีศพ	115
15. ผู้มาร่วมพิธีศพกำลังตั้งใจฟังการแสดงพระธรรมเทศนา	118
16. ภายในพิธีศพบางแห่ง มีการนำวงดนตรีพื้นเมืองมาบรรเลงเพื่อไม่ให้ บรรยากาศในงานเคร่งเครียดจนเกินไป	121
17. สิ่งของที่วางบนโลงศพมี ถาดอาหาร ตุงเหล็กตุงทอง ไฟยาม ทางด้านขวา ถังห่อข้าวคั่ววน กับ ตุงสามหาง	123